

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 em.

Focea apare în fiecare
Sambătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
edată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaițe bisericească-politică.**Anul XX.****Blaj, 3 Septembrie 1910.****Numărul 36.**

PUTREGAIU.

Igiena din ziua de azi e deosebit de strictă. Aer curat, locuințe curate, trupuri curate, sunt poruncile ei de căpetenie. Știința modernă prin multele și complexe ei descoperiri, prin aparate tot mai desăvârșite, arată, că necurăția și tot ce-i vecin cu ea sau duce la ea, e mama tuturor boalelor. Ea e pământul rodnic în care prind, cresc și se înmulțesc înspăimântător bacilii, acești dușmani neîmpăcați ai sănătății omenesti.

Legile igienii sănătății trupesti, trebuie să aibă valoare și la sănătatea sufletească. Dar de această igienă puțin se interesează oamenii, mulți cred, că nici nu există. Numai când ne izbește căderea morală a cuiva, când ne uimește ținuta lui socială ori politică, ne întrebăm: Cum se poate? De unde să izvorască aceasta schimbare bruscă, care să-i fie baza? Un suflet, un caracter, numai o activitate poate să desvoalte. Îi vezi activitatea aceea zi de zi, și când într-o bună dimineață se schimbă, privești neîncercător, și zici: nu se poate. Vieța însă îți arată că se poate și atunci trebuie să cercetezi cauzele.

Când se observă o schimbare în mersul funcțiunilor organice, ști îndată, că organismul e pricina schimbării ivite. Când acea schimbare e în activitatea sufletească a cuiva, sufletul trebuie să fie de vină. Dacă apariția nu e sănătoasă ci bolnavă, sufletul trebuie să fie bolnav. În chirurgie legea e că membrul bolnav din organism când nici cum nu se poate vindeca, să fie tăiat. Din trup necurăția, putrezimea, trebuie delăturată, ca să fie salvat întreg organismul.

Tot astfel va trebui să se procedă și față de sufletele atinse de buretele putreziunii, ori cari de-a dreptul sunt putrede. Membrul bolnav dintr'un trup strică în rândul

întâi însuș trupului în care stă, sufletul atins de putregaiu e vătămător mai presus de toate altor suflete de cari se apropie. De aceea putregaiul sufletesc trebuie izolat, trebuie delăturat din societate. Primejdia lui e mare fiindcă e ascunsă, veninul lui e tare și lucră repede, pentrucă nu ne păzim de el, neobservându-l toți, ci numai unii.

Considerațiile acestea ne vin în minte, gândindu-ne la frigurile împăcării, cari au cuprins pe trei-patru bărbați politici ai noștri, cari și-au schimbat dintr'odată, fără nici o trecere, conduita lor politică. Din mari naționaliști cum îi știa lumea românească, au făcut ca niște acrobați un salt mortal, s'au dat odată preste cap, și s'au trezit ca făuritori ai păcii în tabăra grofilor, cari numai de un lucru sunt neliniștiți și nenorociți: că nu pot întinde mâna înmănușată opincarilor de valachi.

Toată lumea românească a rămas zăpăcită și uimită: Cum se poate: Mangra, Slavici, Brote să se înșirue alături de trădători?

Nu trebuie să ne mai întrebăm atâta. Răspunsul numai unul poate fi: Putregaiul le-a atins sufletele, avem de-a face cu oameni bolnavi, nu cu oameni sănătoși. Ori cât ne-ar dura pierderea lor, mai ales a lui Slavici, n'avem ce face. Durerea ne e mai mare gândindu-ne, că în sufletul lor demult răsărise mărunții bureți ai putregaiunii, și numai astăzi, cuprinzându-le sufletul întreg, ne-a ieșit la iveală putregaiul, cu lumina lui fosforică, dosită, cu lumina lui indoelnică.

Cauți lemnul sănătos și întreg, îl prețuiești, și-l cumperi cât de scump: din el poți închea un lucru trainic. De putregaiu, în lumina zilei totdeauna te ferești. Vederea lui te înfloară, mirosul lui te alungă departe. Dar vine noaptea și se întâmplă să rătăcești printr'o pădure. Te izbești de copaci, te împiedeci de rădăcini, cazi în brânci și te

ridici cu anevoie. Atunci zărești o curioasă, o neobicinuită zare de lumină, o dungă ce clipește verziu. Și în întunerecul ce te încunjură, pornești după lumina aceea, doar de-i dă de un luminiș, de scăpare. Înaintezi cu greu, dar totuș ajungi în urmă. Te trezești în marginea unei husdoape, a unei prăpastii, și desnadăjduit, vezi că ce luminează e un putregaiu. El tot în locuri dosite crește.

Are și putregaiul sufletesc lumina lui. O lumină săltăreață, puțină jucăușe, dar în sfârșit o lumină. Cei mai aleși, cei mai cumiți, cum o vad o încunjură: știu, că nu-i lumină adevărată, știu că de pornești după dânsa nu-ți va umbla bine. Dar sunt și oameni, cari o consideră de lumină adevărată, numai cât o cred o lumină deosebită, neobicinuită. Și pleacă după dânsa. Numai dupăce ajung aproape, numai dupăce cercetează, se conving că au fost înșelați.

Bolnavii, cari sufer de frigurile împăcării aruncă și ei bizara lumină a putregaiului. Mulți au cunoscut falsitatea acestei lumini dintr'o aruncătură de ochi, alții însă au crezut, că-i lumină adevărată și s'au luat după ea să ajungă la izvorul ei. Și acolo au dat de uriciosul putregaiu la marginea prăpastiei. Au crezut unii, că drumul deschis de pomenita alianță — triplă alianță — drumul împăcării e cărarea cea adevărată în politica noastră actuală, și numai când au văzut cum fiecare din cei cu împăcarea vânează după interese personale, numai atunci au cunoscut lumina de putregaiu.

E bine însă, dorim chiar din suflet, ca putregaiul cât mai este în neamul nostru să înceapă întreg a lumina, ca să-l cunoaștem. Pentrucă trebuie depărtat, trebuie curățit, dacă vrem să rămânem, ca popor, sănătoși. Igiena sufletească trebuie să ne fie și mai scumpă, și

mai prețioasă decât igiena tru-pească. Iar aceasta din urmă ne poruncește: putregaiul trebuie curățat căci el e sediul baccililor, iar baccilii sunt părinții tuturor boalelor.

Adunarea pentru fond de teatru la Reghin.

Talia română și-a desfășurat steagul său în orașul lui Petru Maior, Reghinul-să-săsc în zilele de 28—29 August a luat înfățișare de sărbătoare. Români din depăr-tări și jur dornici de cultura neamului și-au dat întâlnire aci din prilejul adunării generale a societății pentru fond de teatru.

Sărbările, cari au încadrat programul acestei adunări au fost — în viața noastră atât de sbuciumată — un moment de adevărată elevație sufletească — un fel de premenire pentru toți. Toți cei de față s'au putut convinge de importanța acestei societăți culturale și prin dânsa de necesitatea teatrului în viața noastră culturală. Domnii din Reghin — deși puțini la număr și-au dat toată osteneala să fie primitivi și să mulțumească pe oaspeți. Ce bine li-a stat văzându-i pe toți într-o tabără gata de muncă pentru cultura românească.

Sărbările și-au luat începutul cu obicei-nuita seară de cunoștință. În restaurantul orășenesc s'a adunat lumea românească so-sită de airea și cu cei din localitate, unde în bună dispoziție au petrecut la auzul bunei muzici a vestitului Ghiuțu din Abrud.

Ziua întâiu.

În 28 August la ceasurile 9 a avut loc în biserică gr-cat. slujba dumnezească să-

vârșită de protopopul locului Ariton Popa, asistat de părintele Moise Brumboiu din Tohan, Ioan Câmpean din Falfalău și diaconul I. Maior. Răspunsurile le-a dat cu multă precizie corul bisericii sf. Nicolae din Brașov, dirigit de Măestrul Dima. Biserica a fost plină de un public distins.

La orele 10 să începe ședința în sala restaurantului orășenesc. Public este numeros între care multe dame. La masa presidială stau: Dr. I. Mișu, Dr. I. Blaga, G. Dima, Dr. Nicolae Vecerdea, Dr. Tripon, Ariton Popa, Aurel Bănuț și Octavian Tăslăuan. — Președintele Dr. I. Mișu deschide ședința printr'un remarcabil discurs, care a stărnit furtunoase aplauze. A urmat apoi salutul protopopului Ariton Popa și alui Oct. Tăslăuan în numele Asociațiunii. Dr. Mișu le mulțumește; notari ai adunării să numesc Dnii A. Bănuț și V. Neguțiu.

Urmează alegerea comisiunilor. În comisiunea pentru cenzurarea raportului să aleg dnii: G. Tripon, Dr. Iuliu Maniu, Gavril Precup, O. Tăslăuanu și Dr. D. Stoica. În comisiunea pentru cenzurarea socotelilor dnii: N. Hențu, Dr. E. Draia, Dr. I. Vescan, Sever Barbu, Dr. A. Nyilvan.

În comisiunea pentru înscrierea de membrii noi dnii Ariton M. Popa, Dr. Ioan Popescu, Vasile Munteșcu și Dr. Eugen Truța.

Secretarul societății prezintă raportul general al comitetului; după care președintele anunță programul adunării de mâine.

La ceasurile 2 a avut loc banchetul. Sunt cam la 200 persoane. Au tostat dl Dr. Mișu pentru Maiestatea Sa; dl Ariton Popa pentru comitetul societății; dl Dr. Blaga pentru comitetul organizator al sărbărilor; Dr. N. Vecerdea pentru autoritățile administrative; G. Precup pentru presă; Dr. Tripon pentru artiștii noștri Bănuț, Crișan și

Mărcuș; Dr. D. Stoica pentru dame și Dr. I. Harșa pentru oaspeți.

La oarele 4 d. a. a avut loc în pavilionul promenadei petrecerea populară — la care s'au produs cu jocuri românești fiacăi și fete din satele din jur — păcat — că n-a fost mai bine organizată.

Sara s'a dat concertul. Corul dlui Dima cât și burserii Crișan și Dima au fascinat auditorul prestațiile lor. Sala a fost arhiplină.

Ziua a doua.

La oarele 10 ședița a doua. Sala plină de lume. La masa presidială remarcăm pe Dr. Iuliu Maniu, pe directorul Virgil Onițiu. După deschiderea ședinții notarul Neguțiu. cetește sumarul ședinții de ieri.

Dr. I. Blaga dă citire depeșelor de felicitare sosite din Abrud, Brașov, Blaj și Germania. — Urmează rapoartele comisiunilor.

Dl G. Precup prezintă raportul comisiunii pentru cenzurarea raportului general, încheind cu propunerea, ca comitetul să elaboreze până la adunarea generală viitoare un program de acțiune întemeiat pe discursul de ieri a dlui Dr. I. Mișu.

În numele comisiunii pentru cenzurarea socotelor raportează dl Sever Barbu.

Dl A. Popa anunță că sau înscris 18 membrii pe viață.

Fiind la ordinea zilei alegerea comitetului pe un nou ciclu de 3 ani — comisia de candidare prin raportul Dl Dr. Tripon propune re alegerea vechiului comitet. — Adunarea primește propunerea și să aleg între urale preșident dl Dr. I. Mișu vicepreșident Dl Virgil Onițiu, casier dl Dr. N. Vecerdea secretar dl Dr. I. Blaga; membrii în comitet Gh. Dima, V. Goldiș și Dr. Gh. Dobrin.

Dl G. Precup în numele despărțământului Blaj al Asociațiunii și al comitetului filial din Blaj invită societatea să-și țină vi-

FOIȚĂ.

Jertfa credinții.

— Povestire din timpul reformatiunii. —
Trad. de I. P. Cămpian.

Pe la începutul veacului al XVIII-lea, în ținutul Salzburgului, ceterle religioare au cauzat multe năcazuri și suferințe. Hușiții pe furis au trecut granița și se purtau de tot obraznic și cutezător; iar învățăturile lui Luther se lățiau peste tot locul. Călugării, fără se mai observe regulile disciplinari, amăgiți de flacărele rătăcitoare ale învățăturii celei noi, nu numai, că o primesc ca și pe o lumină coborită din cer, ci încă dau și mână de ajutor reformatiunii, făcând să le deie crezământ aceloră chiar și poporul neștiutor. Iar pentru propagarea cât mai largă a reformatiunii, aplicau ori și ce mijloace.

Capul de atunci al bisericii, care totodată eră și principele puterii lumești și unitatea religioară o ținea de cea mai mare fericire a țării, a avut să suferă foarte mult din cauza acestor certe religioare; pentru aceea a și început din toate puterile lupta în contra lor. Însă ori cât de mare eră jertfa preoțimii catolice pentru adevărurile sfintei biserici, totuș numai foarte puțini s'au reintors la credința străbună. Prusianii cu promisiunile lor au amăgit poporul, de altcum foarte neîndestulit, și care acum începe să-și

părăsească averile și să emigreze în Prusia, nădăjduind protejarea principelui prusian.

Eră într'o zi rece din Septemvrie. Într'un orașel aproape de Salzburg, la curtea parohială sunt adunați mulți bărbați, femei și copii. Toți vreau să emigreze. Pe cale se mai alătură și alții din satele și ținuturile din jur. Între aceștia eră și o femeie îmbrăcată foarte sărăcăcios. Subsuoară avea un pachet în care li eră toată averea. Că oare convingerea curată, ori doară nădejdea unui train mai bun o îndeamnă să-și părăsească patria, nime nu știe.

Câteva oare depărtare dela orașul numit, se află castelul unui conte tânăr, care pe ziua aceea a fost plănuțit o vânătoare. Contele în viața sa familiară a fost foarte nenorocos, căci după doi ani de căsătorie și-a pierdut soția și acum trăiește singur, în liniște și încunjurat numai de servitorii săi. Pentru stărpirea învățăturilor greșite și pentru apărarea religiunii catolice, bucuros și-ar fi dat chiar și viața, dacă aceasta i-s'ar fi cerut. Față de supuși totdeauna se purtă cu multă blândețe și dreptate, de aceea eră și respectat foarte mult din partea aceloră. Eră pietin al bisericii catolice, de aceea mulți socotindu-l, că ațâță în contra protestanților, au început să-l îndușmănească, ba chiar să-l amenințe.

Ocupația cea mai plăcută li eră vânătoarea. Se simția așa de fericit, când putea să vină acasă cu vre-o pradă bogată. Azi

însă nu-l ajută norocul nici cum. A împușcat mai de multeori, fără să nimerească, iar preste întreg ținutul încă s'a fost lăsat o negură deasă, care vrând nevrând îl silește să se reîntoarcă acasă. Cum venia pe o potecă îngustă, de-odată i-se pare că aude, nu departe un zbierăt înădușit. La început credea, că e zbierătul vre-unui iepure prins în cursă; sufă din corn și servitorii se adună. Aud și ei zbierătul, caută și află într'o tufă deasă, învălit în niște adrențe murdare un copil mic aproape vânat de frig și de plânsul cel mult. Il ieau și îl duc contelui. „Măria Ta, o pradă scumpă“ — zice unul și îl predă. Contele îl ieua, îl învâlește sub palton și grăbește spre casă. Aici îl dă Elisavetei, econoama casei și li zice: „Elisavetă ia-l și-l grijește; l-am aflat în pădure și dacă părinții nu i-se vor afla, li voi purtă eu de grije și li voi crește în frica lui Dumnezeu.“

Elisaveta desleagă copilul de fașe și la gâtul lui găsește o pantlică, de care atârna o medalie — Sf. Maria, cu inscripția 1732; adă și o hârtiuță pe care eră scris cu ceruza: „botezată Iudita.“ Contele a luat și medalia și hârtiuța și a oprit Elisavetei precum și servitorilor să spună cuiva, despre ceace s'a întâmplat.

Nime să nu știe de unde a ajuns aci Iudita și cu atât mai puțin să știe ea. Micuța Iudită creștea văzând cu ochii. Și îndată o nouă viață s'a introdus în castel, iar contele încă nu-și mai jeliă atâta soția. Eră veselă

toarea adunare la Blaj deodată cu adunarea jubilară a Asociațiunii.

Di Dr. Mihai mulțumind reghinenilor și publicului, care a luat parte închide adunarea.

Sara a avut loc reprezentarea teatrală condusă de directorul artistic Di A. Bănuț. S'au jucat piesele „Jertfa” și „Bucătăreasa” Debutanții s'au achitat spre mulțumirea publicului.

După reprezentație a urmat jocul care a încheiat frumoasele serbări dela Reghin.
Cor.

NOTĂ. De închiere ne mai permitem și noi o preamodestă întrebare: Cum s'a putut întâmpla de în comitetul ales pe un nou period n'a intrat nici un gr.-cat.? Intre cei șapte unul de sămânță nu numără mult, dar eră destul, ca să se satisfacă unor juste așteptări de a noastre. Un motiv mai mult putea fi invitarea, ce a primit-o comitetul de a ține anul viitor adunarea în Blaj. Am ținut să le zicem acestea sine ira et studio.

ANUARE.

Beiuș.

(Continuare).

Gimnaziul: La început se publică studiul; Beiuș ori Beiuș, de directorul gimnaziului, urmează necrologul lui Radu Gedeon fost profesor acolo și mort în 16 Aprilie a. c.

Profesori a avut gimnaziul 15. S'a propus și l. franceză, ca studiu extraordinar. La rubrica activitatea extrașcolară a profesorilor ne-ar plăcea, ca pe lângă cele publicate să mai putem înregistra și unele tot așa de frumoase lucruri la partea „socială.” Pare-mi-se meseriașii români din acel loc nici până azi nu au o reuniune, damele române deasemenea nu și-au înființat încă pe a

lor etc. Așa un corp ilustru cum sunt profesorii din Beiuș, să nu uite nici de acestea...

Școlari au fost 393; gr.-cat.: 176, gr.-or. 149. rom.-cat. 16. ref. 15. izr. 20. Au vorbit numai rom. 27; numai ung. 16. Cei mai mulți au fost copii de preot-învățător (149) apoi econom 106 etc. Ajutoare au avut: 20 inși câte 40 cor. din fundațiunea Vulcan 4 câte 100 cor. 5 câte 100—300 cor.; 4 câte 80 cor. și alte 42 stipendii de câte 200—300 cor. Cele mai multe stipendii sunt de 300 cor. unul chiar de 400. Fondurile și fundațiunile le cetim depuse tot în bănei ca „Belényesi Népbank”, „Belé-nyesi Takarékpénztár”. Unde-i cea românească?

În internatul *Pavelian* au fost primiți 147 gimnaziști. Dintre aceștia 67 au fost stipendiști cu câte 380—300—190—163—150 Cor. La masa studenților susținută de Ilustritatea Sa Demetriu Radu au avut prânz gratuit 15 elevi și anume 10 gr.-cat. și cinci gr.-or. Despre viața și petrecerea elevilor în internat se spun frumoase lucruri.

În noul internat gr.-or. s'au adăpostit 56 inși 18 cu favor ceialalalți pe lângă plata de 300 cor. la an.

Pe bibliotecă s'au cheltuit 500 cor. pe celealalte colecțiuni sume nefințate.

La școala *elementară* au umblat 49 inși. Notez, că în cl. II au fost numai 3, iar în I 9.

Școala civilă de fete. Programa constă din două părți. Cea dintâi e redactată de direcțiunea școlii, a doua de a *internatului*. De introducere servește studiul: Din *higienă*, și după o norocoasă idee: *Regule ortografice* urmează p. III: planul de învățământ, scris cu multă căldură și pricopere. Ficsăm cuvintele:

„Scopul general al învățământului s'a precizat prin însuș Excelența Sa domnul fondator Mihail Pavel fost Episcop gr.-cat.

de Oradea-mare: 1879—1902, în conferința de inaugurare și deschidere, — care a fost în 20 Sept. 1896 — prin cuvintele, că voiește, ca fetițelor din acest institut să li-se dea o creștere religioasă-morală și pe lângă diferitele obiecte de învățământ, fără de cari azi nu ne putem avânta la câtuș de mică poziție mai însemnată, să se pună pond *special pe economia de casă*, fără care traiu tignit nici sufletesc, nici trupesc nu se poate închipui. Pond pune școala dară pe economia de casă, nu numai în teorie, ci și în praxă, în aranjarea grădinei, straturilor și îngrijirea legumelor. Mai departe elevele școlii, cari locuiesc în internat și-s mai mărișoare, se dispun tot câte două în *culina internatului*, unde se instruesc practic în pregătirea diferitelor specii de mâncare, în *asezarea legumelor peste iarnă*, în *coacerea pâinii*, în *spălare și călcare*. Mai departe prin profesore de lucru de mână să instruesc în tot felul de *lucru de mână* femeiesc și mai cu samă în coaserea și cărpirea albiturilor, în croirea și coaserea veșmintelor femeiești, precum se pot vedea acestea și mai jos la materialul de învățământ pertractat.

Afară de aceasta, școala pune pond special pe toate obiectele de învățământ, așa ca elevele să poată trece și să poată păstra cu ușurință locul la institutetele mai înalte. pregătitoare pentru diferite cariere, menite și pentru femei. Se propune și limba franceză, ca studiu extraordinar, pe lângă un preț foarte modest, numai 2 coroane la lună. În internat se practică conversațiile în limba română, maghiară, germană, franceză, ceea ce ajută pe eleve în însușirea acestor limbi, și mai cu samă întru *aprofundarea limbii materne române*, care este limba institutului în *toată întregitatea sa*. Cantul, carele întru atâta nobilitează inima, și servește de cea

Iudita și foarte drăguță. Contele de câte ori o vedea, își aducea aminte, cum a aflat-o, dar nici când nu i-a descoperit nimic. Copila se alipia cu multă dragoste de tatăl ei crescător, și din când în când întrebă și de mamă-sa, pe care niciodată n-a cunoscut-o dar totuș așa ar fi iubit-o.

Au trecut de atunci 6 ani. Eră în ziua aflării copilei, care în fiecare an se sărbătorie la castel ca și ziua nașterii ei. Des de dimineasă, contele intră în chilia Iuditei, o iea în brațe, o sărută și îi petrece pe după gât un lanț de aur de care atârna medalia — Sf. Maria, acum înaurită. Iudita mirată privește cadoul de ziua nașterii și mulțumind sărută mâna tatălui său. Când încodată se uită la medalie, observă numărul gravat și cugetându-se la mamă-să, cu un zimbet nevinovat zice: „Așa tată, că acest dar nu-i dela tine, mama mi-l'a dat.” Contele nu știă ce să răspundă, aprobă din cap și se depărtează.

Din aceasta zi copila nu s'a mai despărțit de comoara ei, adeseori o sărută și o păstră ca o scumpă amintire a dragostei părintești. Decând eră de 6 ani a primit o creștere foarte bună. În locul întâi eră religiunea. Și celea învățate nici când nu le uită. Avea și o inimă așa de bună și foarte miloasă.

Astfel ajunge Iudita să fie de 16 ani și toți o cunoșteau ca fata contelui. Dintre emigranți foarte mulți, înșelați amar s'au

intors în patrie. Femeia aceea săracă, care numai mai târziu s'a fost alăturat la grupul emigranților, încă s'a reținors, mai în mizerie de cum a mers și chiar bolnavă așa că nu putea nici lucra și trebuia să cerșească, pentruca să nu piară de foame.

Odată cerșitoarea chiar trecea pe lângă castel. Iudita eră în poartă, așteptă pe tatăl său dela ședința senatului orășenesc. O vede și îi face semn să se apropie. Cerșitoarea vine și cu un grain slăbit și rugător îi zice: „Dșoară îndură-te spre mine și dă-mi ceva să-mi stâmpăr foamea.”

Iudita aleargă iute în culină, aduce un tăier de supă și-l întinde cerșitoarei, care de zile întregi n-a mâncat nimic cald. După ce mănca, cu ochii plini de lacrimi zice: „Mulțumesc Dșoară, Dumnezeu să-ți răsplătească.”

Iudita a dat voie cerșitoarei să vină mai des în culină și să mănca. „Vino la castel de câteori vei fi flămândă — îi zice Iudita — nime nu te va împedea; de tata să nu ai teamă, el încă e așa de bun.”

Cerșitoarea plângând îi mulțumește. Când să se depărteze însă observă medalia dela gâtul Iuditei. Palidă și ca trăsniță eră cât pe aci să zică ceva, dar sosește contele și Iudita îi aleargă înainte. I-a vorbit de cerșitoare și i-a cerut voie s'o ajute când numai poate. Nobilul conte a lăsat, ca femeia aceea nici când să nu părăsească castelul nemângăiată. Plină de nădejde cerșitoarea se depărtează, dorind totuș să vadă

cât mai des pe dșoara aceea gingașă și așa de bună. Își trage și mai tare năframa pe ochi, ca și cum mai tare s'ar îngrozii de privirile oameșilor.

Cine a fost cerșitoarea?

Femeia aceea îmbrăcată așa de sărăcăcios, care odinioară a emigrat cu protestanții. Ea a ascuns pe Iudita în tufa din pădure și a lăsat-o acolo. Ce să facă? Să se descopere cine e? Să spună contelui, că e mama copilei pe care el a adoptat-o? N'avea curaj. Dar e copila ei, nu mai încape în doială. O singură mângăiere îi mai rămâne, pe fată s'o vadă cât de des.

Și nu s'a înșelat în nădejdi. Ziinic venia la castel și acum nu mai suferia nici o mizerie.

Certele religionari abia potolite iarăș s'au ivit; protestanții iarăș au atăcat pe catolici. Principele ca să-și apere credințioșii, a dispus miliție prin diferitele părți ale ținutului. Conducător eră tatăl crescător al Iuditei și el purtă grije și de munițiuni și de arme.

(Va urma).

Cuminția ține locul bărbii albe, dar barba albă nu poate ține locul cuminției.

*

Mai bine să mori decât să trăiești după o faptă vrednică de moarte.

mai plăcută distracțiune, se cultivează și în proză, și în mod sistematic după note, formând elevele cor bisericesc și limesc. Elevele au ocaziune de a învăța și muzică instrumentală (pian, violină) pe lângă o taxă foarte moderată de 6 cor. la lună.

La școala civilă au funcționat 3 profesori și 7 profesoare.

Eleve au fost 108; gr.-cat. 87, gr.-or. 21. Toate au vorbit ungurește, nemțește, și românește. Cele mai multe au fost fete de preot 76, de funcționar 12, de econom 13. În consemnarea lucrurilor de mână să cetesc mândre date. Au fost expuse în sala de desemn, zidită anume spre acest scop.

Dintre mijloacele de învățământ se dă numai sporul bibliotecii. Despre celelalte nu se face amintire. Se face amintire și de cea mai neglesă parte a școlilor noastre; de o excursiune în apropierea Beiușului în satul Finiș.

Internatul Pavelean de fete a avut un rector un spiritual, medic apoi o directoră, mai multe prefecte și bone. Unele în conversațiile în l. maghiară, franceză, germană și română, sunt profesoare de muzică vocală și instrumentală, pian, cari au purtat grije de cele economice, de fiert de croitul de haine și de albituri, de scris la mașină etc. Personalul întreg constă din 13 inși Interniste au fost 99.

Reproducem unele teme de conversație din l. română:

„Din conversația română în cl. I. civ. Despre bunăcuviință. Despre purtarea în biserică, familie, față de superiori, pe stradă și în locuri publice....

Ca să-și poată însuși elevele mai ușor pronunțarea frumoasă și corectă au cetit și produs următoarele lecturi: *Cenușotca....*

Cl. II. civilă. Despre ținută, adevărat umblare, salutare și conversare. Despre prezentare etc....

Clasa III. civilă. Despre scrierea epistolei. Papirul de epistolă. Epistolele în general. Invitări. Titularile. Îmbrăcămintea....

Clasa IV, civilă. Maniera bună, ca înțelepciunea vieții. Despre lipsa manierei bune. Tipul manierei bune. Despre economia casei. Conducerea casei. Aranjarea odăilor. Despre ospitalitate. Excursiuni....

Din materialul pertractat din economia de casă lăsam să urmeze:

„In culină: Speciile cărnii și întrebuințarea acestora la fripturi, supe etc. Pregătirea diferitelor bucate precum: supă de carne diferite supe false, sos, legume, fripturi, aluate, prăjituri și bomboane. Diferite salate și decorațiuni la fripturi și fructe. Curățirea și ținerea în ordine a tuturor mobilelor, vaselor și uneltelor din culină. Îngrășatul porcilor. Au asistat la tăiatul porcilor și la pregătirea cărnurilor. Pregătirea săpunului.

In spaiz: Aranjarea și modul de păstrare a speceraiurilor, conzervelor, fructelor, compoturilor, aromelor etc. Curățenia. Modul de stărpire a unor animale și insecte stricacioase, cari se pot ivi prin culină, spaiz ori în pivniță.

In pivniță: Așezarea verdețurilor, a poamelor și a legumelor. Iarna, alegerea și delăturarea verdețurilor și a poamelor stricate. Spălarea varzei și a curcubetei din bute.

In grădina: Au asistat la pregătirea stratului cald, la săparea și împărțirea în table și în straturi a pământului, când li-s'a

dat îndrumări pentru îmbunătățirea pământului. Au sistat la sămănarea, răsădirea și plivirea plantelor și a florilor. S'a pertractat despre cultivarea florilor, a pomilor, precum și despre apărarea acestora de diferiți inimi, precum: vermi, furnici, omide etc. Despre întrebuințarea diferitelor plante și legume în economia casnică. Cum se pot valoră prin vânzare. Despre păstrarea lor pe iarnă. Despre prăsierea galițelor în număr mai mare și valoarea acestora s'a pertractat la conversația maghiară....

Bogatul anuar se încheie cu ordinea de zi a internatului. Când închiiem și noi aceste șire despre internatul Pavelean de fete nu putem să nu aducem iarăș prinosul recunoștinții noastre memoriei Marelui Episcop al Orăzii — *Mihail Pavel*, întemeietorul acestui binecuvântat focar de cultură națională în îndepărtate locuri. Și dorim dela Dumnezeu, ca aceia, în mâinile cărora e depusă soarta internatului și școlii de fete din Beiuș să rămână în răvnă, în zelul, în dragostea de acum față de institutul acesta, gândindu-se, că misiunea lor e sfântă și răsplata lor dela Dumnezeu mare.

(Va urma).

ASTRA LA DEJ.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ își va ține *adunarea generală* din ast an în orașul Dej în zilele de 18 și 19 Septembrie n. a. c.

Comitetul executiv constituit pentru toate agendele împreunate cu adunarea și serbările ce se vor aranja din acest prilej, aduce la cunoștința onoratului public românesc următoarele:

În 17 Septembrie la 8 ore sara va fi *convenire de cunoștință* în restaurantul otelului „Hungaria.“

În ziua primă, 18 Septembrie vor avea loc:

La 8 ore dimineața *serviciu divin* în bisericile greco-catolică și greco-orientală. În cea greco-catolică în decursul liturghiei va cânta corul mixt al reuniunii române de cântări din Năsăud.

La 10^{1/2} ore a. m. *prima ședință a adunării generale* în sala festivă a casei comitatului.

La ora 1 p. m. *banchet* în restaurantul otelului „Hungaria.“

După *banchet prelegere și serbare populară* în sala cea mare dela otelul „Anglezul.“

Sara la 8 ore *reprezentăție teatrală* prin diletanții cercului Dej al societății pentru fond de teatru român, cu concursul dlui A. P. Bănuțiu, în sala festivă a casei comitatului.

În ziua a doua, 19 Septembrie vor avea loc:

La 10 ore a. m. *a doua ședință a adunării generale*, în același loc.

La ora 1 p. m. *prânz comun* la carte în restaurantele otelului „Hungaria“ și „Europa.“

La 4 ore p. m. *conferență* în sala cea mare a otelului „Hungaria.“

Sara la 8 ore *concert* cu concursul doamnelor Victoria Carșai și Lucreția Dr. Micșă, a dlui Dr. Guilelm Șorban, eventual și a dlor Ștefan Mărcuș și Ionel Crișan, a corului mixt al reuniunii române de cântări din Năsăud sub conducerea dlui Augustin Bona, și a orchestrei militare din Bistrița.

După concert urmează *dans*.

Apelăm cu toată dragostea la onoratul public românesc pentru a cercetă în număr mare adunarea primei noastre instituțiuni culturale și serbările împreunate cu ea.

Pentru *cuartir* este a se adresa președintelui comisiunii de încvartirare: *Dr. Ioan Mezei*, avocat în Dej, cu indicarea timpului sosirii și a numărului persoanelor (bărbați, dame). Tot la dl Dr. Ioan Mezei sunt a se însinua doritorii de a participa la banchet.

Adresăm onoratului public rugarea, ca aceste însinuări se binevoască a le face cât de îngrabă, pentru a ne putea orienta în privința numărului cvartirelor și a tacămurilor.

Programul detaliat al serbărilor se va publica mai târziu.

Din ședința comitetului executiv, ținută în Dej la 24 August n. 1910.

Ioan Welle,
prezident.

Dr. Ioan Cherecheș,
notar.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. La „*Colecta*“ bisericii nouă din Petrângeni, care e deschisă pentru toate inimile generoase, au mai contribuit următorii: On. preot T. Dușă cu soția 108 cor. M. Plăcintă curator I. 5. c. Ana Stănilă 4 cor. Susana Tomotaș, Eliaaveta Vermagă și Păr. Stănilă I. D. câte 1 cor. Comunitatea urbarială 243 cor. pentru repausatul Alexandru 3 cor., pentru Ț. Susana 1 cor. On. Cornel B. Andrea preot Ibișdorf 2 cor. cari adaugându-se la cele de mai înainte contribuiri dau suma de 568 cor. Apoi Stim. preoteasă Dușă întru memoria celei dintâi înmormântate în cimiterul nou a întemeiat fundațiunea „*Maria*“ cu 10 cor. Curatorul I. M. Plăcintă a procurat o „*carte de aur*“ pentru însămănarea „*vecinică*“ a binefăcătorilor și donatorilor bisericii noastre, cari se vor pomeni în tot anul la „*hramul*“ bisericii, cu ingenunchere. Deci pentru aceste contribuiri și binefaceri, în numele curatoratului și a poporului să aduce cuvenită mulțămire și pe calea aceasta. *Iacob Groza.*

Din Arhidieceză. Pentru completarea parohiei *Săcalul-de-câmpie* în districtul protopopesc al Pogăceleii se publică concurs cu terminul de 25 Septembrie n. 1910. Toate venitele parohiale în conscripția congruală sunt statorite în cor. 879-92. — La stațiunea cantor-docentală din parohia gr.-cat. *Sân-Petru-de-câmpie*, în districtul protopopesc al Pogăceleii, se publică concurs cu terminul de 15 Septembrie 1910, — la stațiunea cantor-docentală din parohia gr.-cat. *Șerbeni* în districtul protopopesc al Reghinului se publică concurs cu terminul de 15 Septembrie, — la stațiunea cantor-docentală din parohia gr.-cat. *Sidrieșul-mic*, în districtul protopopesc al Reghinului, se publică concurs cu terminul de 15 Septembrie, — și la stațiunea cantor-docentală din parohia *Telecul-român* în districtul protopopesc al Reghinului, se publică concurs cu terminul de 15 Septembrie. De asemenea la stațiunea cantor-docentală din parohia gr.-cat. *Filipișul-mare* deja despărțită de ambulanta *Brefc*, în districtul Reghinului, se publică concurs cu același termin.

Hymen. *Ioan Petringel*, teolog absolut și *Veronica Nossa*, anunță cununia lor, care se va celebra Duminică la 4-Sept. n. 1910 la 4 ore d. a. în biserica gr.-cat. din Trestia.

— *George Rus*, teolog abs. și *Iustina Agrișan*, anunță cununia lor, ce va avea loc în 8 Sep. n. a. c. la 4 ore d. a. în biserica gr.-cat. din Bociu.

— *Vasilie Șerban*, învățător și *Anetta Coldea*, cununați.

Nu înstrăinați monumentele trecutului! Unele foi aduc știrea, pe care durere până acum nu o au desmințit cei competenți. Se spune anume, că un mare boier din țara românească, un descendent a cutărui voevod, umblând prin Ardeal a cercetat și biserica unită din Făgăraș. Aici a dat de niște vechi cărți liturgice românești, pe cari după ce și-a exprimat dorința de a le putea avea în biblioteca familială, i-le-a făcut dar preotului. Noi pe cât ne bucurăm, când frații noștri, de dincolo ne cercetează, îndoit ne simțim fericiți când se interesează și de monumentele trecutului nostru. Cu toate acestea facem atență preoțimea, că monumentele noastre istorice nu pot fi donate nimănui și cu atât mai puțin fără știrea și încuviințarea Conzistorului. De aceea nici nu voim să credem știrea așa după cum s'a publicat și așteptăm să fie desmințită. Noi avem mai mare lipsă de monumentele trecutului, cari să steie pentru istoria noastră, pentru înaintașii noștri, decât cei din țara românească. Noi mereu trebuie să alergăm la ștersele lăzi din bisericile satelor și orașelor, pe unde stau ascunse vechile dovezi ale vieții religioase și culturale a înaintașilor noștri. Trebuie să înțelegem rostul lor și să le considerăm de scumpe clenodii. Vor mai veni timpuri, când va trebui să le scoatem la lumina zilei, ca să vorbească pentru noi. Și până ce vom avea și noi un muzeu arhidiecezan, unde să se poată păstra toate acestea, rămână și pe mai departe acolo, unde au stat ascunse de secol. Nu suntem nici fugari, nici târgoveți, ca să ne fie toate de vânzare. Cine vrea să le vadă, să facă studii — poate, dar a le înstrăina, — chiar dintr'un mai înalt punct de vedere național, nu este permis.

Convocare. Despărțământul D.-Sân-Mărtin al „Asociațiunii” pentru literatura română și cultura poporului român, la care aparțin toate comunele din cercurile politico-administrative D. Sân-Mărtin și Iernut (Radnoth) apoi comunele: Căpâlna-de-jos, Feisa, Sântămăria, Tătărlău și Veseuș din cercul adm. Hususău și comunele: Agrișteu, Bălăuseriu, Coroiu (Korod), Coroiu-sânmartin, (Korodszenmárton) Gogan, Laslăul-rom. Odriheiu (Vámosudvarhely), Șoimuș (Oláhsolymos), Varolea (Gogánváralya), din cercul adm. Elisabetopol (Ibășfalău), își va ține adunarea cercuală prevăzută în §-ul 41 din statute în comuna Lăscud (Laczkód) la 4 Septembrie st. n. 1910 la oara 1 d. am. La care adunare prin aceasta sunt invitați toți membrii fondatori, pe viață ordinari și ajutători de pe teritoriul despărțământului precum și toți iubitorii de cultura și înaintarea poporului român. D. Sân-Mărtin 26 Aug. 1910. *Simion Călușiu*, dir. des.

— On. membri ai „Despărțământului XXIX. Mediaș al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român” precum și toți, cari doresc înaintarea în literatură și cultură a poporului român prin aceasta sunt invitați la adunarea generală ordinară a acestui despărțământ, ce se va ține în 4 Sept. n. a. c. la 2 ore p. m. în școala gr.-or. din comuna Moșna. Mediaș, 25 Aug. 1910. *Dr. Dionisie Roman*, dir. desp.

Dare de samă și mulțămînt publică. La petrecerea împreună cu tombolă din 31 Iulie a. c. aranjată de inteligența din

Benic pentru biserica din loc și pentru incendiarii din Galda inf. sau încasat 389 cor. Din această sumă subtragându-se spesele a rămas ca câștig curat Cor. 190. Din acest câștig 100 cor. s'a predat Curatoratului bis. din loc, iară restul de 90 cor. prin antistia comunală celor 9 familii avizate la ajutor public. Cu această ocaziune am primit suprasolviri de la P. Domni: Il. Dnă văd. Reinhold Benic 10 cor., Fr. Boțan, Barabanț 8 cor., Valer Daian Mihailț, I. Pop Bucerdea 5 cor. X. X. Galda inf. 4 cor., A. Barbu, Lancrăm, S. Silágyi, Sohodol, Lövi S. Galda inf. P. Pascu Benic câte 3 cor. A. Hulea Galda inf. T. Abrudan Cisteiu, Is. Raica Galda sup. I. Frâncu Cetea, V. Oțoiu Mesentea, G. Rațiu Teiuș, E. Muntean, Henig, Erős I. A.-Julia V. Avram Intregalde, Iacob G. Benic câte 2 cor., A. Borza A.-Julia, I. Păcurar și N. Frățișă din Tūr, I. Anca Sibiu, I. Marian Bucerdea gr., B. Morar Ohaba, T. Bretoiu Galda-sup., N. Solomon A.-Julia, Balázs Ienő și I. Perța din Henig, I. Muntean Cojlar, I. Aron Zlatna, M. Giurca Totoiu, I. Meteș Bucerdea, M. Borza Drâmbariu, Al. Costea Cetea, Șt. Presia Galda-sup. R. Cristea și Sercs Ö. I. Dregan din loc câte 1 cor., G. Oancea Dumitra 60 fil. A. Frâncu Cetea, T. Dărămuș Cetea câte 40 fil. Dna V. Nobili Benic, I. Alexandru Ciufud, A. David Mihailț câte 30 fil. — Căroră Comitetul aranjator și pe această cale le exprimă călduroasă mulțămite. *Amos Frâncu* președinte. *George Spătăcean*, casar.

(70) 2—2

Concurs.

Pentru complinirea postului de învățător la școala comunală gr.-cat. din Jankahid (cott. Torontal) prin aceasta să scrie concurs cu termenul de 10 Sept. st. n. a. c.

Limba de propunere: mageară-română. Salarul, quinquenalele și quartirul cel statorit prin Art. XXVII 1907.

Salarul să solvește lunar, anticipativ.

Pentru cancelarie 10 cor. anual.

Pentru participare la conferințele învățătoresți 40 cor. Învățătorul e obligat a îndeplini funcțiunea de cantor gr.-cat. fără altă remunerare, a instrui elevi de școală în cântările bisericesti.

Preferință vor avea cei ce vor dovedi, că știu conduce cor.

Rugările înzestrate cu toate documentele de lipsă și toate deduse în limba magiară și legal timbrate vor fi trimise până la termenul de sus pe adresa: Senatului școlii comunale la Jankahid.

Nr. 65/1910.

(71) 1—1

Concurs.

Curatoratul bisericii române gr.-cat. din *Spring* (Comitatul: Also-fehér), gara și posta: *Koncza*, publică licitare minuendă pentru darea în întreprindere a zidirii bisericii nouă care se va ține Duminică în 11 Septembrie n. a. c. la 2 oare d. am. în localitățile școlii române gr.-cat. din loc.

Prețul de strigare 13,222 cor.

Operatele lucrărilor acestei întreprinderi: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de cheltueli și planul de zidire, aprobate de Preaveneratul Conzistor arhiepiscopesc sub Nrul 4779/910 se pot studia zilnic în cancelaria parohială gr.-cat. din loc între oarele 8—12 a. m. și 2—6 p. m.

Întreprinzătorii respective concurenții vor avea să depună înainte de licitare o cauziune de 1300 cor.

Curatoratul își rezervă dreptul de a da întreprinderea aceluia dintre licitanți pe pe care-l va socoti mai bun.

Spring la 20 August n. 1910.

Petru Cordea,
paroh-prezident.

Ioan Simlie,
curator primar.

Nr. 42—1910.

(72) 1—1

Concurs.

Pentru completarea unui al treilea post de învățător, la școala comunală din *Veștem* cu limba de propunere română, prin aceasta să scrie concurs. Dotațiuni:

1. Salar fundamental 1000 cor., și anume: din cassa alodială a comunei *Veștem* 548 cor., din fondul școlar al fostului regiment român I. de granită 100 cor., din ajut dela stat 352 coroane,

2. Cvinvenalele corăspunzătoare.

3. Cvatir conform legii în edificiul școlii.

4. Grădină în natură.

Preferință vor avea cei cu evalueație mai bună și capabili a conduce și instrui corul elevilor.

Reflectanții să-și înainteze rugările ajustate conform legii, cel mult până la 11 Septembrie a. c. subscrisului scaun școlar.

Vesztyény, în 25 August 1910:

Scaunul școlar comunal:

Ioan Papiu,
prezident

Teodor Stoia,
notar.

(73) 1—2

Concurs.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea bisericii gr.-cat. din *Șeușa-de-Murăș* (Soós-patak u. p. Alsó-Marosvárada prot. Sebeș) prin aceasta se recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauziunea de 800 cor. adecă optsute coroane la oficiul parohial gr.-cat. din *Șeușa-de-Murăș*, cel mult până la 11 Septembrie n. 1910 la 10 oare a. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul, aprobate de Preaveneratul Conzistor Metropolitan sub Nrul 4660—8893, se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. din *Șeușa-de-Murăș*.

Șeușa-de-Murăș la 30 August 1910.

Oficiu parohial din *Șeușa*.

Muschong. Băile Buziaș
Phönix apă minerală de Buziaș

SCUTITĂ DE BACTERII

apă minerală naturală

RECREAZĂ-VINDECĂ. RECREAZĂ-VINDECĂ
S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă.

Recomandat de medici.
Depositul principal e la Gelb I. Blaj.

(74) 26—?

Partea literară.

Unirea bisericilor.

— Răspuns „Revistei teologice”. —
(Continuare).

Celebrul teolog rus Silvestru Medvédev asemenea în dogma „Filioque” vede deosebirea principală dintre cele două biserici¹⁾

Iar în timpul mai nou grecul Androutsos asemenea susține, că „chestia Filioque a fost arma principală, cu care biserica orientală s'a scutit de influința Romei și și-a conservat neatârnrarea sa.”²⁾

Am mai putea remarca în urmă scriitorii orientali, cari înșiră ca puncte principale deosebitoare: azyma, purgatoriul, zemislirea nepătată a Preacuratei Vergure Maria, etc. dară aceștia nu merită deosebită atențiune.

Prin ce ar fi păcătuit așadară mai ales biserica romană?

Din mărturisirile sus amintitorilor teologi și scriitorii neuniți reiasă, că două ar fi deosebirile principale dintre cele două biserici: primatul papal și Filioque³⁾; iar dintre aceste două, mai însemnat ar fi punctul asupra primatului papal.

Noi însă, răzămăți pe înseși monumentele și izvoarele de credință ale bisericii neunite susținem teza ce am susținut-o în broșura „Chestia unirii bisericilor”, că biserica romană nu are nici păcatul ereziei, nici păcatul schizmei⁴⁾, fiindcă „credința strămoșească a bisericii orientale este întru toate conformă credinței bisericesti apusene.”⁵⁾

Această teză o susține și Solovieff, carele deși fiu al bisericii neunite,⁶⁾ declară: „Noi nu aflăm în ortodoxie nimic anti-catolic: nu există nici un fel de simbol oriental de credință, care să fie în contrarietate inevitabilă cu simbolul de credință a apusului; dincontră aflăm în ea un ortodoxism într'adevăr universal, care e capabil să primească toate adevărurile cuprinse în principiile catolicizmului.”⁷⁾

Nu Solovieff a fost cel dintâi, care a ajuns la convingerea aceasta. Doar deja în veacul XII-lea un alt fiu al bisericii neunite, care pe vremea sa avea mare renume⁸⁾ în tot răsăritul creștin, Pheorian filozoful, care sub împăratul Manuil Comnen a purtat mare rol în multe afaceri bisericesti, astfel admonia pe călugării greci: „Iubiți pe Latini, ca

pe frați: căci ei ortodocși sunt și fi ai bisericii catolice și apostolice ca și noi.”¹⁾

Ce privește zilele noastre, se remarcă faptul, că pecând grecii, mânați de patimi, cearcă să făurească din ce în ce mai multe puncte divergente între cele două biserici peatunci rușii, mai serioși, știu să unească ortodoxismul cu direcția moderată. În Rusia nu arareori auzi de pe buzele unui ori altui profesor de teologie, că biserica romană în privința dogmatică este deplin ortodoxă, și că numai în privința disciplinară s'a abătut dela biserica orientală: într-un singur punct, disciplinar: primatul papal.²⁾ Dealtcum Iustin Maurice, care a petrecut mai mulți ani în Rusia spre a cunoaște mai deaproape biserica rusească, ne spune, că „e de tot însemnată declarația profesorilor ruși de teologie, că doctrina bisericii latine în toate punctele sale este ortodoxă.”³⁾

Fiind vorbă de ortodoxia bisericii romane, va fi interesant a remarca aici, că Justin Maurice pe vremea petrecerii sale în Rusia a văzut într-o sală a sfântului sinod din St. Petersburg un tablou curios pe care erau desemnate toate religiunile. Mai deasupra e religia „catolică ortodoxă orientală” și e notată, ca adevărata cale a mântuirii și logodnica lui Hristos. Sub ea urmează notată cu litere mai mici religia „catolică apuseană latină” și e caracterizată astfel: în această biserică asemenea te poți mântui, dar nu chiar așa sigur, e logodnica infidelă, care din pricina papei a negat pe Hristos.

Apoi vin înșirate mai jos celelalte confesiuni creștine din timpurile vechi și nouă, ca arianii, nestorienii, luteranii, calvinii, etc. Și se spune că în aceste confesiuni nu te poți mântui, căci acestea sunt partea diavolului, turma lui antihrist.⁴⁾

Din acest tablou curios ar urmă credința implicită a bisericii rusești, că biserica romană (deși schizmatică) a rămas ortodoxă fiindcă în ea te poți mântui.

Adevărul, că biserica romană a rămas până astăzi ortodoxă, am cercat să-l dovedesc în broșura mea „Chestia unirii bisericilor”.

Am susținut apoi în broșura mea, că „realizarea unirii bisericilor nu ar fi așa de grea, precum cred unii; numai bunăvoință să fie. Căci doar nici o piedecă serioasă nu-i stă în cale.”⁵⁾

Virgil Pop,
preot gr.-cat.

(Va urma).

¹⁾ „Ἀγαπάτε Λατίνους αὐτοὺς ὡς ἀδελφούς ὀρθόδοξοι γὰρ εἰσι καὶ τέκνα τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, ὡσπερ καὶ ἡμεῖς.” Cf. Hergenroether, Photius, vol. III., pag. 792.

²⁾ Mulți dintre neuniți văd în primatul papal numai un lucru disciplinar, iar nu respect dogmatic.

³⁾ Foaia „Religio” din Pesta, 1854, semestrul I. Nr. 56, pag. 146.

⁴⁾ Cf. despre aceste foaia „Religio” din Pesta 1854, semestrul I. Nr. 55, pag. 488, în articolul: Note despre starea bisericii rusești.

⁵⁾ „Chestia unirii bisericilor,” pag. 10.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor respnz.: Augustin Gruția.

Nr. 6300—1910

(69) 3—3

Concurs la stipendii.

Prin aceasta publicăm concurs până în 18 Septembrie n. 1910 inclusive pentru următoarele stipendii:

I. Din fundațiunea „Alexandru St. Șulufiu”.

1. Un (1) un stipendiu de 800 cor. folosit în anul școl. 1909/10 de către Iunio Br. Docolin student medicinist în Viena — destinat pentru tineri, cari studiază drepturile sau medicina la universitatea din Budapesta sau la vre-o universitate din străinătate.

2. Un (1) stipendiu de 600 cor. folosit în anul școl. 1909/10 de către Nicodim Ganea stud. la conservatorul din Budapesta destinat pentru tineri, cari studiază la vre-un institut afară de patrie: tehnica metalurgică (Selmetz), pedagogia ori științele reale.

3. Un (1) stipendiu de 400 cor. rămas de Dr. Ioan Sârbu rigorozant-iurist în Cluj, — destinate pentru tineri, cari studiază științele iuridice la universitatea din Cluj.

4. Trei (3) stidendii de câte 200 cor. folosite în anul școl. 1909/10 de către Ioan Sârbu și Virgiliu Ungurean stud. gimn. cl. VIII în Blaj, și Dionisiu Tobias gimn. cl. VIII în Sibiu — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele superioare.

5. Un (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul școl. 1909/10 de către Leonida Vlăsa stud. gimn. cl. VIII. în Blaj. — destinat pentru studenți gimnaziști în clasele inferioare.

Studenții înscriși ca ordinari la școlile de mai sus, cari doresc a obține unul din stipendiile aici înșirate, au să dovedească:

a) că sunt români gr.-cat. mizeri, născuți în Transilvania.

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calcul de eminență.

c) Dintre concurenți vor fi preferiți aceia, cari vor dovedi, că sunt consăngeni cu fundatorul.

II. Din fundațiunea „Constantin Popfulvi”.

Un (1) stipendiu de 240 cor. folosit în anul 1909/10 de către Iuliu Dancu stud. cl. III. gimn. în Cluj, — destinat pentru studenți dela ori-ce școală. Preferință au consăngenii fundatorului și în locul prim cei născuți în Popfalău.

III. Din fundațiunea „Ioan Daniel—Dănuț de Fersig”.

Un (1) stipendiu de 600 cor. folosit în anul școl. 1909/10 de către George Hetcon stud. filos. în Lipsca.

La acest stipendiu pot concurge studenți români gr.-cat. dela ori-ce școală, sunt însă preferiți consăngenii fundatorului și numai în lipsa acestora se vor conferi altora.

IV. Din fund. „Ioan F. Negrușiu”.

1. Un (1) stipendiu de 160 cor. folosit în anul școl. 1909/10 de către Emiliu F. Negrușiu stud. iur. în Cluj.

2. Un (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul școl. 1909/10 de către Virgiliu Cucui stud. gimn. cl. VIII Blaj — destinate pentru studenți români gr.-cat. dela ori-ce

¹⁾ Cf. revista „Echos d'orient” (Paris), Nr. 79—1909, pag. 327. E de notat că Medvedev numai două deosebiri vede între cele două biserici: Filioque și azyma.

²⁾ C. Androutsos, Δοκίμιον τυμβολικῆς ἐξ ἐπὶν εως ὀρθόδοξου, Athena, tipariul lui Dionysios și Eustratios, 1901 (în 8° de 358 pag.) pag. 128.

³⁾ Cf. și Rev. teol. Nr. 6—7 din 1909, pag. 321.

⁴⁾ Cuvintele lui Solovieff. Cf. „Chestia unirii bisericilor” pag. 44.

⁵⁾ „Chestia unirii bisericilor” pag. 10.

⁶⁾ Criticul broșurei mele susține că Solovieff ar fi trecut la catolicism (Rev. teol. Nr. 6—7 din 1909 pag. 320 și Nr. 8 pag. 372). Pe ce bază o susține aceasta? Doar cunoșcătorii lui mai deaproape frații săi slavi spun, că Solovieff (cel mai mare filozof mai nou al Rusiei) a murit în anul 1900 ca neunit, netrecut încă la catolicism (Cf. Acta conventus Velehradensis, Praga, 1908, pag. 54 și urm.)

⁷⁾ „Chestia unirii bisericilor” pag. 10.

⁸⁾ Cf. Nilles, Kalendarium, vol. II. pag. 223.

școală. Consăngenii fundatorului au preferință și se pot conferi și fetelor, cari se pregătesc de învățătoare sau pe altă carieră care le-ar asigura un mod de viață mai independent.

V. *Din fund. „Ioan P. Bota“.*

Un (1) stipendiu de 120 cor., folosit în anul școl. 1909/10 de către Octavian Dumitrean gimn. cl. III din Alba-Iulia — destinat pentru studenți români gr.-cat. în școlile medii sau în școlile reale superioare, — de origine din Șard (comit. Albei-inferioare), sau rudenii cu fundatorul.

VI. *Din fundațiunea „Vancea — Cassa arhidiecezană“.*

Patru (4) stipendii de câte 120 cor. folosite în anul școl. 1909/10 de către Dumitru Mărginean, Nicolau Mărginean, Gavril Coroiu și Alesandru Măndru studenți pedagogi curs. IV în Blaj, — destinate pentru candidați de învățători în arhidieceza noastră cari vor ascultă cursul preparandial la preparandia arhidiecezană gr.-cat. din Blaj și eventual la altă preparandie gr.-cat.

La dobândirea stipendiilor din această fundațiune au preferință rudenii fundatorului, chiar și dacă ar fi născuți afară de Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, dela străini însă se cere să fie fii ai acestei Arhidieceze.

VII. *Din fund. „Iosif Tarfia“.*

Un (1) stipendiu de 140 cor. folosit în anul școl. 1909/10 de către Alexandru Măcelar stud. medic. în Budapesta destinat pentru studenți dela ori-ce școală, în locul prim pentru rudenii de ale fundatorului.

VIII. *Din fund. „Andrieu P. Liviu“.*

Un (1) stipendiu de 100 cor. destinat pentru studenți români gr.-cat. dela orice școală sau pentru meseriași, — consăngenii de ai fundatorului. Il pot dobândi și fete.

IX. *Din fund. „Alexandru Micu“.*

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1909/10 de către Ștefania Pop prepar. cursul II. în Sibiu, — destinat pentru elevi sau eleve ai școlilor medii comerciale sau ale școlilor superioare de fete. Consăngenii au preferință.

X. *Din fund. „Timoteiu Cipariu“.*

Un (1) stipendiu de 100 cor. folosit în anul școl. 1909/10 de către Eugeniu Ciungan gimn. cl. VII în Blaj, — destinat pentru studenți români gr.-cat. la gimnaziul arhiepiscopesc din Blaj.

XI. *Din fund. „Vasilie Rațiu“.*

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1909/10 de către Alexandru Oltean gimn. cl. VIII. în Blaj, — destinat pentru studenți români gr.-cat. în clasele superioare ale gimnaziului arhiepiscopesc din Blaj sau pentru fetițe din clasele civile ale școlii de fetițe din Blaj. Consăngenii fundatorului au preferință.

XII. *Din fund. „Ioan V. Rusu“.*

Un (1) stipendiu de 160 cor. folosit în anul școl. 1909/10 de către Corneliu Rusu stud. gimn. cl. II. în Gherla, — destinat pentru tineri români gr.-cat. cari frecventează vre-un gimnaziu, școală reală ori comercială ori vre-o școală agronomică.

Dintre concurenți vor fi preferiți consăngenii fundatorului.

XIII. *Din fund. „Constantin Alutan“.*

Două (2) stipendii de câte 120 cor. folosite în anul școl. 1909/10 de către: Laurențiu Sima gimn. cl. VIII. în Beiuș și Ioan Sima gimn. cl. II. în Șimleu, — destinate pentru tineri români gr.-cat. studenți la gimnazii, școlile reale, comerciale, universitate, politehnică, agronomie preparandie etc.

Consăngenii fundatorului au preferință.

XIV. *Din fund. „Ioan Chirilă“.*

Interesele disponibile ale fundațiunii acesteia pe anul 1910, în suma de 550 cor. în sensul literelor fundațiunile se vor împărți în părți egale între consăngenii fundatorului, cari studiază la vre-o școală.

Consăngenitatea se consideră până la gradul al VIII-lea.

XV. *Din fund. „Alexă Bidian“.*

Din venitele acestei fundațiunii se vor împărți stipendii adecuate tuturor nepoților din frați ai fundatorului și în locul al doilea băieților și fetițelor taruțiți cu fundatorul prin sânge până la al patrulea (IV) grad, născuți din căsătorie creștinească, fără conziderare la natura studiilor, ce le urmează, — nu vor fi eschiși dela stipendii nici aceia cari învață măiestrii.

XVI. *Din fund. „Demetriu Cutean“.*

Un (1) stipendiu de 40 cor. — destinat pentru școlari, feciori sau fetițe, începând cu clasele normale. Consăngenii fundatorului au preferință, iar dintre străini, cei născuți în comunele Ciufud și Săcădate.

XVII. *Din fund. „Parteniu Moldovan“.*

Două (2) stipendii de câte 100 cor. folosite în anul școl. 1909/10 de către Vasiliu Spinean și Alimpu Simu gimn. cl. II. în Blaj, — destinate pentru tineri români gr.-cat. dela ori-ce școală, consăngenii cu fundatorul.

XVIII. *Din fund. „Petru cav. Ioanette“.*

1. Un (1) stipendiu de 600 cor. — destinat pentru studenți mediciști ori tehnici ori de studiile reale superioare militare.

2. Un (1) stipendiu de 400 cor. destinat pentru un tinăr român, care va intra în școala de cadeti.

3. Trei (3) stipendii de 200 cor. folosite în anul școl. 1909/10 de către Romul Vespasian Bălosu gimn. cl. VI, în Brașov, Ioan Ioanette gimn. cl. III. Sz. Keresztur și Iosif Ioanette cl. IV. elem. în Câmpeni, — destinate pentru tineri români, cari vor frecventă clase gimnaziale ori reale din patrie, începând din prima clasă gimnazială ori reală.

Stipendiile din această fundațiune le pot obține tineri, cari din ambii părinți sunt români, de religinea gr.-cat. ori gr.-or. din munții apuseni ai Ardealului, din comunele: Câmpeni, Bistra, Certege, Săcătura, Albac, Scărișoara, Neagra, Vidra-de-sus, Vidra-de-jos, Ponorel și Sohodol, — și cari vor dovedi totodată, că sunt născuți din părinți adevărați români.

Descendenții în linie directă din familia Ioanette, constatându-se de capabili și diligenți vor primi stipendiul cu începutul clasei a IV-a normale sau elementare și au preferință față de alții.

XIX. *Din fund. „Jacob Páll“.*

1. Un (1) stipendiu de 50 cor. pentru gimnaziști în cl. superioare.

2. Un (1) stipendiu de 30 cor. pentru gimnaziști în clasele inferioare.

La stipendiile din această fundațiune sunt îndreptățiți a concurge numai tineri născuți din ramul gr.-cat. Páll din Szék (comit. Szolnok-Doboka) și din ramul [redacted] sau Borton din Zalasd (comitatul [redacted]) cari au calificațiune distinsă, învață la gimnaziul rom.-cat. din Cluj și sunt săraci.

XX. *Din fund. „Augustin Lăday“.*

1. Un (1) stipendiu de 800 cor.

2. Două (2) stipendii de câte 400 cor. — destinate pentru tineri de naționalitate română și de religinea gr.-cat. cu preferință de aceia, cari voiesc a păși pe cariera industrială, comercială, tehnică și agronomică, adecă s'au decis a face studii referitoare la carierele aceste.

Stipendiile din această fundațiune fiind strâns atârătoare dela venitele anuale ale fundațiunii, cari sunt supuse la fluctuațiuni, — conferirea lor asemenea este legată de durata unui an școlastic.

XXI. *Din fund. „Ferdinand Hirsch“.*

1. Un (1) stipendiu de 800 cor. folosit în anul școl. 1909/10 de către Eugeniu Mezei rigor. iur. în serviciu militar voluntar în Viena.

2. Un (1) stipendiu de 600 cor. folosit în anul școl. 1909/10 de către Ioan Tămaș stud. iur. în Cluj.

La stipendiile aceste pot concurge tineri români cari studiează la gimnaziu, școală reală sau școală agronomică, și sunt născuți în comunele următoare: Turda, Copand, Tur, Redit, Comițig. Banabic, Aiton, S.-Mărtinul-deșert, Ceanul-deșert, Ceanul-mare, Agărbiciu, Mischiu, Săndu, Petridul-de-sus, Petridul-demijloc, Petridul-de-jos, Berchiș, Măgura, Schiopi, (Pusztægres), P.-Sâncraiu, Surduc, Bicalat, Iara-inferioară, Agriș (Ruhaegres), Băișoara Muntele-Băișoarei, Ocoliușul-mic, Ocoliușul-mare, Runc, Cacova, Săcel, Lita-magiară, Lita-română, Filea-de-jos, Filea-de-sus. Ciurila, Seliste, Selicea, Micuș, Hășmaș, Muierău (Magyaroság), Șutu, Silvașul-maghiar, Indol, ca unele, cari odinioară au format cesaro-regearca pretură a Turdei sub prezidența fecicitului fundator.

XXII. *Din fund. „Dr. Simeon Ramontzai“.*

1. Un (1) stipendiu de 630 cor. folosit în anul școl. 1909/10 de către: Ioan Colbazi stud. jur. an. III. în Viena, — destinat pentru studenți la universitate, la politehnică, la academia de pictură din Budapesta și Viena, precum și la academia montană din Selmetz și la academia comercială din Viena.

2. Un (1) stipendiu de 168 cor. folosit în anul școl. 1909/10 de către Nicolae Solomon stud. jur. în Cluj, — destinat pentru studenți juriști la universitatea din Cluj.

3. Trei (3) stipendii de câte 126 cor. folosite în anul școl. 1909/10 de către: Dr. Simeon Nemeș stud. la acad. comercială din Viena, Laurențiu Fodor și Aureliu Ramonțian stud. gimn. cl. VIII. în Blaj, — destinate pentru gimnaziști și studenți la școala comercială.

La stipendiile din această fundațiune sunt preferiți cei nobili de origine.

XXIII. *Din fundațiunea „Ioan Bobb“.*

Două (2) stipendii de câte 120 cor. folosite în anul școl. 1909/10 de către Alexandru Bușiga gimn. cl. VIII. în Bistrița și Laurențiu Băbuțiu gimn. cl. VII. în Sibiu

XXIV. Din fund. „Gavril Vaida“.

Un (1) stipendiu de 140 cor., folosit în anul scol. 1909/10 de către: Iuliu Vaida — în Baia mare, — destinat de la orice școală, reală, comercială, medie, universitate sau poli-tehnică.

Preferință au descendenții din familiile: Vaida de Soósmező și Fuleovici.

Concurenții la toate fundațiunile înșirate până aci în 24 pozițiuni au să alăture la suplicile sale scrise și subscrise cu mâna proprie în l. română: *testimoniu scolastic în copie autentică, carte de botez, atestat de paupertate, atestat medical și pentru dovedirea consăngenității cu fondatorul au să alăture atestat dela respectivul oficiu parohial, care să cuprindă tabela genealogică exact dedusă. Sunt datorii mai departe să numească expres institutul, la care vor studia în anul școlastic 1910/11, și să determine apriat suma și soiul stipendiului pentru care suplică. Suplicile, cari nu vor corăspunde cerințelor aci înșirate, precum și cele întrate după termen, nu vor fi luate în considerațiune.*

XXV. Din fundațiunea „David Br. Ursu de Margina“.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul scol. 1909/10 de către: Eugenia Bunea elevă în cl. IV. a școlii civile de fete din Blaj.

Concurenții la acest stipendiu au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr-cat. născuți în vre-una din comunele arondate în comitatele: Făgăraș, Sibiu, Hunedara, — cu atestat de frecventare, că sunt școlari în clasa I. a gimnaziului gr-cat. din Blaj, iară fetele, că frecventează la școala

de fete din Blaj, că nu purtarea morală bună și progres bun în studii și că sunt sau pot fi susceptuți în Seminarul junimei române gr-cat. studioase în Blaj, iar fetele în Internatul de fetețe din Blaj.

XXVI. Din fundațiunea de alumnate a Internatului Vancean de fetețe din Blaj.

1. Opt (8) alunne de câte 100 cor. dintre cari două sunt înființate acum din nou, iar celealte 6 în anul școl. 1909/10 au fost folosite de către: Georgina Niroară, Otilia Mărginean, Elena Langa și Lucreția Simu eleve în cl. IV. și Iosefina Petean și Maria Pinteș eleve în cl. III; a școlii civile de fetețe din Blaj.

2. Un (1) ajutor de 50 cor., care se va conferi pe anul școl. 1910/11 la o elevă ordinară a școlii gr-cat. de fetețe și a Internatului Vancean de fetețe din Blaj.

Suplicantele pentru aceste alumnate și ajutoare au să intrunească și să dovedească următoarele condițiuni:

a) că sunt române gr-cat., mizere născute în arhidieceză.

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi buni.

c) că sunt înmatriculate ca eleve ordinare în școala gr-cat. de fetețe din Blaj și sunt primite în Internatul Vancean de fetețe.

d) Preferință vor avea fetele de preoți din arhidieceză.

Blaj, din ședița consistorului plenar ținută la 15/2 August 1910.

Victor Mihályi, m. p.,
Metropolitul de Alba-Iulia.

Loc deschis.

Atențiune!

Săpunul cu cerb alui SCHICHT
numai atunci este veritabil dacă este provăzută cu numele **SCHICHT** și cu marca de scutiță „CERB“. (42) 3 5

Se primesc:

patru învățăcei doi pentru tâmplărie și doi pentru zădărie.

A se adresă la:

Emil Oltean,
măestru zidar.

(58) 5—7

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali români gr-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix; asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,831,168.18
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,571,035.51
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112,045.412 =
	viață	10,847,192.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,309,387.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(2) 32—52

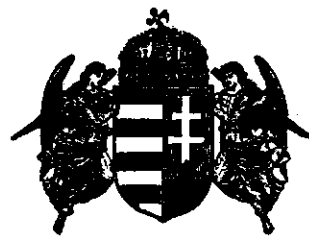
La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

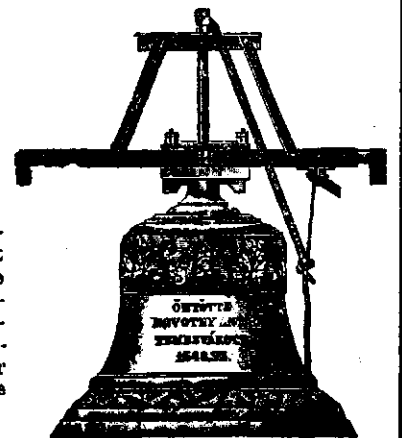
3) 32—52

clopotele gaurite

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. Indată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — ca găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine atătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de teacă de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimite la cerere gratuit și franco.